

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ЧЕРНЕЦЬКА ОЛЬГА БОГДАНІВНА

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023 р.

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Василюк Марія Михайлівна

Рецензент: д.е.н., професор кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Буртняк Іван Володимирович

Захист відбудеться «27» червня 2023 р.

Науковий керівник _____ Василюк Марія Михайлівна

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	5
1.1 Принципи обліку, аналізу та аудиту фінансового стану фермерських господарств.....	5
1.2. Організаційно-економічні основи діяльності фермерських господарств.....	12
1.3 Особливості розвитку фермерських господарств в Україні	17
РОЗДІЛ II ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ НА ОСНОВІ ПРИВАТНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГОРОДЕНКАПЛЕМСЕРВІС».....	29
2.1 Загальна характеристика ведення обліку фермерського господарства «Городенкаплемсервіс».....	29
2.2 Облік витрат та доходів фермерських господарств на прикладі «Городенкаплемсервіс».....	34
2.3 Особливості фінансової звітності у діяльності фермерських господарств	53
РОЗДІЛ III АНАЛІЗ СТАНУ І ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ГОРОДЕНКАПЛЕМСЕРВІС».....	61
3.1. Аналіз виробництва продуктів господарства «Городенкаплемсервіс».....	61
3.2. Аналіз стану і економічної ефективності господарства «Городенкаплемсервіс».....	69
3.3 Аналіз фінансових результатів та рентабельності.....	74
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	89

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ринкова економіка виявила свою ефективність в системі господарювання шляхом досягнення кращих результатів у показниках ефективності виробництва та продуктивності праці, порівняно з іншими системами. Однак, існують галузі, включаючи сільське господарство України, де ці показники не відповідають або не задовольняють прискіпливі розрахунки економістів та аналітиків.

Зараз інвестиційна привабливість сільського господарства підтримується завдяки зовнішнім факторам, таким як зростання світових цін на продовольство, стабільні баланси та перспективи майбутнього зростання глобального попиту. В таких умовах товарні активи стають привабливою альтернативою грошовим активам, а корпоративні активи з українським походженням відображають глобальні тенденції.

Враховуючи це, важливо оцінити значимість наявності повної та достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємств. Ця інформація використовується для вирішення поточних та перспективних економічних проблем, а також для забезпечення внутрішнього управління та процесу прийняття управлінських рішень, особливо в сільському господарстві. Проте, проблеми обліку і аудиту в сільському господарстві потребують додаткового дослідження, особливо в контексті різних організаційно-правових форм господарювання, зокрема селянських фермерських обслуговуючих господарств.

Метою дослідження є розгляд різних методів обліку, аналізу і аудиту діяльності фермерських господарств, а також вивчення проблем, що виникають у процесі ведення обліку в цих організаційно-правових формах.

У даному дослідженні об'єктом є аналіз діяльності приватного аграрного підприємства під назвою «Городенкаплемсервіс», яке розташоване в Городенківському районі Івано-Франківської області.

Предметом дослідження є розгляд методологічних, організаційних та практичних аспектів обліку і системи бухгалтерського обліку, а також аналіз результатів діяльності фермерських господарств.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні процесу та методів визначення виробничих і фінансових

результатів діяльності фермерських господарств у контексті бухгалтерського обліку.

Практичне значення отриманих результатів полягає в їх впровадженні в господарську діяльність аграрних формувань. Застосування розроблених методик і пропозицій дозволить поліпшити об'єктивність оцінки фінансових результатів діяльності та сприятиме більш ефективному проведенню економічної політики щодо поліпшення господарської діяльності фермерських обслуговуючих господарств.

Структура. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи становить 92 сторінки друкованого тексту, а список використаних джерел містить 47 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі I «ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ» було досліджено принципи, за якими здійснюється облік, аналіз та аудит фінансового стану фермерських господарств. Також були детально розглянуті організаційно-економічні аспекти, що становлять основу функціонування фермерських господарств. Були проведені аналіз особливостей розвитку фермерських господарств в Україні, що дозволило виявити їх характерні риси та тенденції розвитку національного аграрного сектору.

У розділі II «ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ НА ОСНОВІ ПРИВАТНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГОРОДЕНКАПЛЕМСЕРВІС» була проведена загальна характеристика системи обліку у фермерському господарстві "Городенкаплемсервіс". Було розглянуто процес обліку витрат та доходів, використовуючи конкретний приклад з діяльності "Городенкаплемсервіс". Також були розкриті особливості фінансової звітності, які стосуються фермерських господарств. Детально досліджено та описано, які звіти та документи використовуються в цій сфері, а також які особливості виникають при складанні фінансових звітів у контексті фермерських господарств.

У розділі III АНАЛІЗ СТАНУ І ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ГОРОДЕНКАПЛЕМСЕРВІС» був проведений детальний аналіз виробництва продуктів господарства "Городенкаплемсервіс". Була вивчена забезпеченість господарства необхідними ресурсами та матеріалами, а також проаналізовано його стан і економічну ефективність. Було проведено аналіз фінансових результатів та рентабельності господарства "Городенкаплемсервіс". В результаті цього аналізу були виявлені основні фактори, що впливають на фінансову стійкість та прибутковість

господарства, а також запропоновані можливі шляхи поліпшення його економічної ефективності.

Висновок

У даній дипломній роботі було проведено детальне дослідження питань та аспектів формування, діяльності та ефективності обліку та аналізу фермерських господарств з фокусом на фермерське господарство "Городенкаплемсервіс". Розглянуті основні принципи бухгалтерського обліку, які мають велике значення для контролю та ефективності господарської діяльності. Досліджено роль державного регулювання в агробізнесі України та його вплив на розвиток фермерських господарств. Викладено важливість бухгалтерської інформації для забезпечення ефективності та контролю за діяльністю господарських підприємств, включаючи фермерські господарства.

Окрема увага приділена аналізу виробництва продуктів у фермерському господарстві "Городенкаплемсервіс". Були проаналізовані показники забезпеченості ресурсами, стан і економічна ефективність господарства, а також фінансові результати та рентабельність. З'ясовано, що у звітному році господарство зафіксувало негативні зміни в показниках рентабельності, пов'язані зі зменшенням частки чистого прибутку. Для покращення фінансових результатів рекомендується зосередитися на підвищенні надходження чистого прибутку та оновленні матеріально-технічної бази господарства.

Також було розглянуто склад фінансової звітності для суб'єктів малого підприємництва, до яких відноситься "Городенкаплемсервіс". Зазначено, що склад фінансової звітності включає бухгалтерський баланс та звіт про фінансові результати.

У першому розділі дипломної роботи були детально розкриті принципи обліку, аналізу та аудиту фінансового стану фермерських господарств. Проведений аналіз засвідчує важливість використання цих принципів для забезпечення точності та достовірності фінансової інформації, а також для ефективного управління господарською діяльністю.

У цьому розділі були також розглянуті організаційно-економічні аспекти діяльності фермерських господарств. Було проаналізовано особливості

структури та організації таких господарств, включаючи питання власності, управління, фінансування та маркетингу. Виокремлено ключові фактори, що впливають на успішність фермерських господарств, такі як доступ до ресурсів, ринкові умови, агропромислова політика та інші.

Також у цьому розділі були проаналізовані особливості розвитку фермерських господарств в Україні. Виокремлено фактори, що сприяють їхньому розвитку, зокрема державне регулювання, підтримка аграрних програм та ініціатив, доступ до фінансових ресурсів та інфраструктури. Також розглянуто виклики, з якими зіштовхуються фермерські господарства в Україні, такі як складна законодавча база, високі витрати на виробництво, конкуренція на ринку тощо.

Всі ці аспекти були докладно проаналізовані з метою розуміння сучасного стану та перспектив розвитку фермерських господарств у контексті України.

У другому розділі дипломної роботи була надана загальна характеристика ведення обліку в фермерському господарстві «Городенкаплемсервіс». Розглянуто основні аспекти обліку, включаючи систему облікових записів, методи та процедури обліку, використовувані в господарстві. Також було висвітлено особливості обліку в контексті фермерських господарств, зокрема врахування специфіки їхньої діяльності, такої як сільськогосподарське виробництво, тваринництво та інші аспекти.

Також у другому розділі була проведена детальна аналітика обліку витрат та доходів на прикладі фермерського господарства «Городенкаплемсервіс». Розглянуто систему класифікації витрат та доходів, методи їхнього обліку та аналізу. Надано конкретні приклади витрат та доходів, що характерні для діяльності господарства «Городенкаплемсервіс». Проаналізовано вплив цих факторів на фінансовий стан та результативність господарства.

У третьому розділі дипломної роботи був проведений аналіз виробництва продуктів господарства "Городенкаплемсервіс". Під час аналізу були враховані основні показники виробництва, такі як обсяги виробництва, використання ресурсів, технологічні процеси та організація виробництва у господарстві. Було

проаналізовано виробничу діяльність "Городенкаплемсервіс" з урахуванням сільськогосподарського виробництва та тваринництва.

Далі, було проведено аналіз стану та економічної ефективності господарства "Городенкаплемсервіс". У цьому аналізі були враховані фінансові показники, витрати на виробництво, доходи, прибуток та інші економічні показники. Визначено фактори, що впливають на ефективність господарства та запропоновано можливі шляхи покращення економічних показників.

Крім того, в третьому розділі був проведений аналіз фінансових результатів та рентабельності господарства "Городенкаплемсервіс". Були проаналізовані фінансові звіти, визначено доходи та витрати, а також обчислено рентабельність господарства. З'ясовано фінансовий стан господарства та його здатність до досягнення прибутковості.

Усі ці аналізи були проведені з метою оцінки ефективності господарства "Городенкаплемсервіс", виявлення його сильних та слабких сторін, а також розробки рекомендацій щодо подальшого покращення його фінансового стану та ефективності виробництва.

Загалом, результати дослідження свідчать про необхідність поліпшення ефективності управління та виробництва в господарстві "Городенкаплемсервіс". Оптимізація фінансових результатів, підвищення рентабельності та використання сучасних матеріально-технічних засобів є ключовими факторами для досягнення успіху в агробізнесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбросов В.Я., Маренич Т.Г. Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу: Колективна монографія у двох томах. Т. 1/ За ред. Саблука П.Т., Амбросова В.Я., Мазнева Г.Є. – К.: ІАЕ, 2000. – 732 с.
2. Асоціація Український клуб аграрного бізнесу – Ведення аграрного бізнесу в Україні. – 2011. – 64 с.
3. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навчальний посібник. – Д. – К.: Центр учбової літератури, 2006. – 440 с.
4. Бачикіна Е.І. Форми управління сільського господарства і продовольчості за кордоном. К., Дело-С, 2006. – С. 13–16.
5. Біла Л. М. Документальне оформлення операцій по збиранню і заготівлі зерна на сільськогосподарських підприємствах // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 7. – С. 32–43.
6. Білоусова І. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №9 – С.3–5.
7. Бондур Т. О. Попроцесний метод обліку витрат і калькулювання собівартості виробництва біологічних активів в рослинництві // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 3-5. – С.173 – 175.
8. Борович О. В. Облік непрямих витрат: загальновиробничі витрати ремонтної майстерні сільськогосподарських підприємств // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 6-7. – С.77–81.
9. Бурдейний І. Фермерство як ефективна форма господарювання на селі // Економіка АПК. - №5. – 2000. – С.22–25.
10. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів/Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, З.Ф. Канурна, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська; за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 480 с.

11. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войнатович, І.Л. Томашевська / 4-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 528 с.
12. Вербило О. Ф., Кондрацька Т. П., Ярошинська В. М. Бухгалтерський облік у менеджменті: зміст та методика навчання. Підручник. За редакцією доцента, канддата економічних наук О. Ф. Вербило. Частина третя. Управлінський облік. К. – НАУ, 2006, – 328 с.
13. «Все про бухгалтерський облік» №90 від 28.09.2012 – 65 с.
14. Гавриловська Л.М., Ларіонова А.С. Фінансовий облік – 1: Навч. мет. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2006. – 320 с
15. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Курс фінансового обліку: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 566 с.
16. Гладких Т.В. Фінансовий облік. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 480 с.
17. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – 4-те вид. – К.: Лібра, 2008. – 704 с.
18. Грей К. Роль держави в аграрному секторі США. Львів., Інфа, 2005. – С. 32–95.
19. Даньків Й.Я., Остапик М.Я. Бухгалтерський облік. Підручник. – К.: Знання, 2007. – 469 с.
20. Деєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
21. Дем'яненко М.Я., Алексійчук В.М., Борщ А.Г. та ін. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.
22. Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В. та ін. Теорія бухгалтерського обліку. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2006. – 384 с.
23. Жук В.М., Лузан Ю.А та ін. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / За ред. Жука В.М. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-АгроВеста», 2007. – 368 с.

24. Журавель Г.П., Кливець В.Б. Хомин П.Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім Професіонал, 2009. – 320 с.
25. Загородній А.Г., Партин Г.О., Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики. Підручник. – 4-те видання. перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 550 с
26. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» (зі змінами і доповненнями) від 10.08.2022, [2435-IX](#)
27. Закон України «Про оренду землі» // Все про бухгалтерський облік. – С. 12-16.
28. Закон України «Про фермерське господарство» від 20.10.2021 р. №973– IV.
29. Земельний кодекс України // Підприємництво і ринок України. – 19.11.2022 – № 7. – С. 34–93.
30. Зінов'єва О. Облік витрат на виробництво продукції // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – №4. – С. 48–52.
31. Зубрицька І Облік витрат на виробництво продукції // Все про бухгалтерський облік. – 2000. – №25. – С. 4–11.
32. Кім Г.Ю., Сопко В.В., Кім Ю.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник: Видання 2-ге, перероб та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2006. – 480 с.
33. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник/ За ред. Проф. А Г.Загороднього – 3-тє вид., перероб. і доп. – К: Знання, 2008. – 487 с.
34. Кисилиця О. Я., Мягких І. М. Нормативний метод обліку витрат і калькулювання собівартості продукції // Агроінком. – 2005. – № 9–10 . – С. 71–74.
35. Ковальчук М.І. К–00 Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 200 с.

36. Лавріненко Л., Леонова О. Бухгалтерський облік та фінансова звітність у фермерських господарствах // Баланс – Агро. – 2011р. - №5. – С. 28-29.
37. Лень В.С. Управлінський облік: Навчальний посібник. – 2-ге видання, виправлене. – К.: Знання – Прес, 2006. – 317 с.
38. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник. / За ред В. Я. Амбросова. – 2-е видання, доповнене і перероблене. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 896 с.
39. Маренич Т.Г. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 12. – С. 19-25.
40. Матвієць С. Витрати майбутніх періодів // Баланс-Агро. – 2001. - №4. – С. 56-58.
41. Матвієць С. Облік витрат суб'єктами малого підприємництва в сільському господарстві // Баланс – Агро. – 2001р. – №6. – С. 48-53.
42. Михайленко І. АПК в Великобританії. Харків., Інфа, 2007. – С. 17–109.
43. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві. К.: КНЕУ, 2000. – 425 с.
44. Огійчук М., Булах М. Організація оперативного управління та обліку роботи машинно-тракторного парку // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2002. – №1. – С.18–22.
45. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах. Підручник./ М.Ф. Огійчук, Я.В. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін./ за ред. проф. М.Ф. Огійчука. – 5-е вид., перероб і допов. – К.: Алерта, 2009. – 1056 с.
46. Ордіховська Н. Д. Методи обліку та класифікації витрат операційної діяльності підприємств галузі рослинництва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 1 (56). – С. 7–11.
47. Пархоменко В. Бухгалтерський облік фінансових витрат // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 10. – С. 3–6.